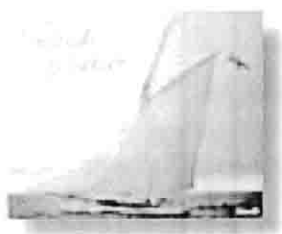

FINLANDS SEGELJAKTER

Vuonna 1877 rakennettu Eldorado oli suurin vene Suomessa 1800-luvulla.

Tunnettu suomalainen kuutospurjetija (6mR-luokka) Pekka Barck on tehnyt hienon kirjan. *Finlands Segeljakter* avaa näköalan Suomen purjehduksen historiaan 1850-luvulta vuoteen 1920.

Finlands segeljakter kiinnostaa aiheen monipuolisen käsittelyn takia myös niitä, jotka eivät välitä purjehduksesta. Autonomian ajan historiaa tutkivat löytävät kiinnostavaa ajankuvausta, joka kertoo paljon suomalaisen yhteiskunnan historiasta.

Yksi loistava esimerkki tällaisesta aiheesta on kuvaus naisten asemasta pursiseuroissa. Kun Englannissa naisia ei päästetty edes vieraaksi pursiseuroille, Suomessa Helsingfors Segelsällskap (HSS) hyväksyi naiset jäseneksi jo vuonna 1897, siis ennen kuin naiset saivat äänioikeuden valtiollisissa vaaleissa.

Barck, Pekka;
Finlands segeljakter,
Litorale, 2003

■ Kirjassa kuvataan veneitä, niiden teknistä kehitystä, purjehtijoiden elämää, sosiaalista ja poliittista ilmapiiriä, kilpailua Suomessa ja ulkomailla, pursiseuroja ja venesuunnittelijoita.

Tutkimuksesta kiinnostuneille erityisen kiinnostava on liiteosan taulukko yli 2600 veneestä, joista tietoja on löydettävissä. Tutkimustyötä taulukon kokoamiseen on täytynyt tehdä valtavasti.

Ensimmäinen purjehduskilpailu naisille, Damernas challengepokal, järjestettiin jo vuonna 1903. Ensimmäisen kerran pokaalin voitti neiti Hildur Westin ja hänen jälkeensä voittajaksi selvisi neiti A. Ekroos. Erityisesti Esbo Segelförening (ESF) pyrki herättämään naisten kiinnostusta purjehdukseen. Vuonna 1916 ESF järjesti naisille kilpailun, jota Frisk Bris -lehti kuvasi suorastaan runollisin sanakääntein. Eikä naisten tarvinnut kilpailla vain keskenään. ESF:ää edustava Aili Geitlin voitti vuonna 1916 Suomen Purjehdusviikolla Porvoossa yhden ensimmäisen palkinnon, kaksi toista pal-

Amerikan 7,5 Mariannen rakensi 1909 Åbo Båtvarf tohtori E. Sandelinille.

kintoa ja yhden kolmannen palkinnon. Mukana kisassa olivat aikansa parhaat purjehtijat. Yksi kilpakumppaneista oli esimerkiksi kuuluisa venesuunnittelija Gustaf Estlander. Naispurjehduksemme nykyyhuippu Sari Multala voi siis olla ylpeä kotimaansa purjehdushistoriasta.

Suomen ensimmäinen pursiseura, ja samalla Suomen ensimmäinen urheiluseura, Segelföreningen i Björneborg perustettiin Porissa vuonna 1856. Sen säännöt tosin hyväksyttiin vasta 11 vuotta myöhemmin. Siihen saattoivat vaikuttaa sääntöjen hieman erikoislaatuiset pykälät. Muun muassa kuudes pykälä kielsi tiukasti kortinpelun. Ainosastaan poikkeustapauksessa, jossa seura joutuisi myrskyn ja sateen takia etsimään katon pänsä päälle, eikä muuta ajanvietettä ole tarjolla, olisi ylipäällikkön ollut mahdollista antaa lupa kortinpeluuseen.

Tuolloin piti kuitenkin maksaa pelistä riippuen yhdestä viiteen hopearuplaan korttirahaa yhdistyksen kassaan.

Myös BSF:n hallituksen kokouksen pöytäkirjoissa kosketeltiin elämän totuuksia muun muassa toteamalla keväällä 1858 kruununvallesmanni Sevoniuksen purjehtineen avioliiton satamaan, josta hän tuskin saisi tarvittavaa lupaa osallistua seuran purjehduksiin.

Nyländska Jaktklubben (NJK) otti säännöissään varmemman linjan. Vuonna 1861 perustettu NJK sai sääntönsä hyväksytyä nopeasti, sillä ne oli kopioitu venäläisen keisarillisen pursiseuran säännöistä. Vaikka purjeveneet kantoivatkin jo Venäjän vallan aikana siniristilippua, purjehtijat ottivat yleensä melko varovaisesti kantaa politiikkaan. Kuitenkin esimerkiksi venäläistämisvuosina NJK:n, HSS:n ja Borgå Segelsällskapetin (BSS) veneet osallistuivat Tukholmassa painetun Fria Ord -lehden salakuljettamiseen Suomeen. Lehden painamisen takana oli Konni Zilliacus, joka tilasi Gustaf Estlanderilta tarkoitusta varten 20 metriä pitkän Marszan. Suuressa veneessä oli nostoköli, jotta se pääsi pujahtamaan saariston mataliin vesiin. Vauhtia sillä oli parhaimmillaan 14 solmua, ja se ärsytti venäläisiä niin, että kenraalikuvernööri lupasi 10 000 markan palkkion vihjeestä, jolla Marsza saataisiin kiinni. Marsza lieneekin ainoita purjeveneitä, joka on suunniteltu nopeaksi poliittista tarkoitusta varten. Hiljainen vastarinnan keino oli myös antaa veneille japanilaisia nimiä sen jälkeen, kun Venäjä hävisi sodan Japania vastaan.

Juha Aromaa kuvat: Kirjasta